

Associate-degree programma Rechten Stichting Hogeschool NHA

23 juli 2016

NVAO uitgebreide toets nieuw Ad-programma

Adviesrapport

Inhoud

1	Samenvattend advies	3
2	Werkwijze panel	6
3	Beschrijving van het programma	7
3.1	Algemeen	7
3.2	Profiel instelling	7
3.3	Profiel Ad-programma	8
4	Beoordeling Ad-programma	10
4.1	Beoogde eindkwalificaties	10
4.2	Programma	12
4.3	Personeel	18
4.4	Voorzieningen	20
4.5	Kwaliteitszorg	21
4.6	Toetsing	22
4.7	Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	23
4.8	Aanbevelingen	24
4.9	Algemene conclusie over kwaliteit Ad-programma	24
5	Overzicht oordelen	25
	Bijlage 1: Samenstelling panel	26
	Bijlage 2: Programma locatiebezoek	28
	Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten	29
	Bijlage 4: Lijst van afkortingen	31

1 Samenvattend advies

Stichting Hogeschool NHA heeft bij de NVAO een aanvraag ingediend voor een uitgebreide toetsing van het nieuwe Associate-degree programma Rechten. In deze samenvatting geeft het panel zijn voornaamste overwegingen en conclusies weer, die de basis vormen van het advies van het panel aan de NVAO over dit Ad-programma.

In de naam van dit Ad-programma, zijnde Ad-programma Rechten is in de ogen van het panel de relatie met de hbo-bacheloropleiding Rechten voldoende zichtbaar.

Het panel onderschrijft de doelstellingen van het Ad-programma om studenten met een mbo-4-vooropleiding de gelegenheid te bieden complexer taken en zwaardere functies in het juridisch beroepenveld op zich te nemen.

Het Ad-programma heeft een degelijk beroeps- en opleidingsprofiel opgesteld, inclusief een grondige arbeidsmarktverkenning waaruit een reële vraag naar afgestudeerden van het programma blijkt. De eindkwalificaties van het Ad-programma zijn met zorg opgesteld, zijn voldoende onderscheiden van die van de bacheloropleiding, sluiten aan bij het landelijke profiel en komen overeen met niveau 5 van het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Hoewel het Ad-programma een eigen en onderscheidend profiel heeft, raadt het panel de eigen identiteit daarvan verder te ontwikkelen en het programma duidelijk als eigen entiteit te positioneren en minder alleen als opstap naar de bacheloropleiding. Ook beveelt het panel aan de beoogde functies scherper te omlijnen, ook al zijn deze nu niet onvoldoende.

De eindkwalificaties van het Ad-programma zijn volledig en evenwichtig in het curriculum verwerkt. Het curriculum reflecteert de deelgebieden van het recht en ook het gebied van management en organisatie. Daarnaast wordt voldoende aandacht besteed aan de beroepsmatige vorming van de studenten en aan hun vermogen om juridische vraagstukken te behandelen.

Het Ad-programma voldoet aan de wettelijke eisen voor omvang en duur. In het tweede jaar verschilt het curriculum van het Ad-programma van dat van de bacheloropleiding door afwijkende modules, een eigen stage en een eigen afsluitend onderdeel. Daardoor kan van een eigenstandig curriculum voor het Ad-programma worden gesproken. Het doorstroomprogramma van het Ad-programma naar de bacheloropleiding is nu nog niet uitgewerkt maar het panel heeft er vertrouwen in dat zulks naar behoren zal worden opgezet en worden uitgevoerd. Tijdens het locatiebezoek heeft het panel van verschillende kanten gehoord dat een verdere ontwikkeling van het curriculum gewenst is. Het panel ondersteunt dat streven en bepleit daarbij met name ook de keuze van de minoren opnieuw te overwegen. Ook zou het Ad-programma daarbij de coherentie van het curriculum kunnen betrekken die nu nogal klassiek op de deelgebieden van het recht is gebaseerd en de coherentie meer te laten aansluiten bij het voornemen van het Ad-programma om de Ad-student professioneel beroepsbekwaam op te leiden.

De beroepspraktijk is voldoende in het curriculum van het Ad-programma opgenomen, zoals onder meer blijkt uit de integrale opdracht in het eerste jaar, de themaopdrachten in het tweede jaar en de stage en het afstuderen aan het einde van het programma. Het aandeel van de inhoud van het praktijkgerichte onderzoek in het curriculum is naar behoren. Wel beveelt het panel aan de nu voorgeschreven academische literatuur te vervangen door literatuur die beter past bij een Ad-programma als dit.

Het panel is verheugd over de betrokkenheid van het werkveld bij het Ad-programma in de vorm van een bestendige beroepenveldcommissie, maar raadt aan een hbo-jurist in deze commissie op te nemen om een betere afspiegeling van het werkveld te bereiken.

De toelatingseisen voor het Ad-programma komen overeen met de wettelijke eisen voor toelating tot een hbo-opleiding. De werkplekscan om na te gaan of de werkplek van de student toereikend is voor de stage en het afstuderen, is voldoende. Het Ad-programma kent een open inschrijving en is niet bedoeld voor studenten van één of meer bepaalde organisaties. De vrijstellingsregeling van het programma voldoet.

Het didactisch concept van het Ad-programma dat uitgaat van de zelfstandigheid van de studenten en van het belang van eigen ervaringen, sluit aan bij dit programma en de beoogde groep studenten. Het concept is naar behoren uitgewerkt in leerlijnen en in werkvormen als studiemateriaal, de elektronische leeromgeving en contactdagen.

Ook al heeft het Ad-programma voldoende maatregelen genomen om de studeerbaarheid te bevorderen, toch vindt het panel dat het programma zich meer zou kunnen richten op de specifieke doelgroep die de Ad-studenten zijn. Zo beveelt het panel aan in het eerste jaar voor een rustiger opbouw met kleinere modules te kiezen. Het beleid van het programma voor studenten met een functiebeperking is gedegen.

Het personeelsbeleid van het programma is in de ogen van het panel toereikend. Het panel beoordeelt de vakinhoudelijke en onderwijskundige capaciteiten en de vooropleiding van de onderwijsgevers (ontwikkelaars, docenten, begeleiders en examinatoren) als zeker voldoende. De vaste medewerkers van het bureau van de hogeschool zijn in de ogen van het panel bekwaam en ervaren. Het aantal onderwijsgevers kan relatief gemakkelijk uitgebreid worden, mocht de groei van het programma dat nodig maken. Dat komt, omdat er een groot aanbod is van freelance docenten en van ervaren praktijkjuristen.

Het schriftelijke studiemateriaal en de vernieuwde elektronische leeromgeving voldoen voor het onderwijs. Dat geldt ook voor de externe locaties voor onderwijs en examinering. De informatievoorziening en de studiebegeleiding van het Ad-programma zijn toereikend.

Het panel acht het systeem van kwaliteitszorg van het Ad-programma solide en effectief. Binnen het systeem worden evaluaties gehouden en wordt gezorgd voor verbeteringen, waar dat nodig is. Ook zijn de verschillende stakeholders voldoende bij de kwaliteit van het programma betrokken.

De deskundigheid en de taakopvatting van de examencommissie zijn voor het panel buiten kijf. Deze commissie ziet afdoende toe op de inhoud en de procedures van de toetsing. De toetsvormen binnen het programma zijn gevarieerd en doen recht aan de verschillende competenties van de studenten die getoetst moeten worden. De instrumenten die het Ad-programma inzet om de validiteit van de toetsing en de betrouwbaarheid van de beoordeling te waarborgen, ziet het panel als stevig, onderbouwd en doeltreffend.

De financiële voorzieningen voor het programma zijn in de ogen van het panel toereikend. Dat geldt ook voor de door de hogeschool afgegeven afstudeergarantie.

Het panel komt tot een oordeel voldoende voor de kwaliteit van het nieuwe Ad-programma Rechten van Stichting Hogeschool NHA en adviseert de NVAO om een positief besluit over deze aanvraag te nemen.

Den Haag, 23 juli 2016

Namens het panel dat de uitgebreide toetsing van het nieuwe Ad-programma Rechten van Stichting Hogeschool NHA.

Mr. H.J.L.M. van de Luytgaarden
(voorzitter)

Drs. W. Vercouteren RC
(secretaris)

2 Werkwijze panel

De NVAO heeft een panel bijeengebracht dat als volgt was samengesteld:

- Mr. H.J.L.M. van de Luytgaarden, lector Recht in Europa en Recht in de Euregio, Zuyd Hogeschool (voorzitter);
- K. Dewitte MSc, opleidingsdirecteur Bedrijfsmanagement, Officemanagement en International Business Management waaronder de afstudeerrichting Rechtspraktijk, Artevelde Hogeschool, Gent (panellid);
- Mr. A.L.C.M. de Jongh, docent Hogeschool Rotterdam, onder meer bij de opleiding Bedrijfskunde MER en bij verschillende Ad-programma's (panellid);
- D. van Wanrooij LLB, student masteropleidingen International and European Law en Law and Technology, Tilburg University (student-lid)

Het panel werd terzijde gestaan door mr. M.P. van den Bos, beleidsmedewerker NVAO, als procescoördinator. Drs. W. Vercouteren RC was extern secretaris.

Bij de toetsing heeft het panel het NVAO-Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuw Ad-programma van 9 september 2013 (Staatscourant 2014, nr. 9832) in acht genomen.

Het panel heeft zich aan de hand van de door het Ad-programma verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. In bijlage 3 van dit paneladvies is een overzicht opgenomen van documenten die het panel heeft ontvangen. Voorafgaande aan het locatiebezoek hebben de panelleden hun eerste bevindingen over het informatiedossier uitgewisseld en hebben zij vragen opgesteld.

Op 26 mei 2016 is het panel bij elkaar geweest. In deze bijeenkomst zijn de bevindingen van de panelleden onderling besproken en zijn de vragen aangevuld en uitgebreid. Enkele aanvullende documenten zijn vooraf bij de instelling opgevraagd. De instelling heeft deze tijdig toegezonden. De vragen zijn door de secretaris verzameld en bij het locatiebezoek gebruikt.

Op 1 juli 2016 heeft het panel het locatiebezoek bij het Ad-programma afgelegd. De agenda van dat bezoek is in bijlage 2 weergegeven. Na afloop van het locatiebezoek hebben de panelleden de bevindingen besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. Uiteindelijk zijn aan de hand van de uitkomsten daarvan beargumenteerde oordelen per standaard en een eindoordeel over de kwaliteit van het programma als geheel gegeven. De voorzitter van het panel heeft aan het slot van het locatiebezoek een korte mondelinge terugkoppeling gegeven aan de vertegenwoordigers van de instelling en het Ad-programma.

Na het locatiebezoek heeft de secretaris op basis van de bevindingen en overwegingen van het panel een conceptadvies opgesteld dat voor commentaar aan de panelleden voorgelegd is. Na de verwerking van dat commentaar is de definitieve tekst op 23 juli 2016 vastgesteld. Na afronding van het traject binnen het panel is in het kader van de hoor/wederhoorprocedure het conceptrapport voorgelegd aan de instelling om feitelijke onjuistheden aan te geven. Daarna is het definitieve advies aan de NVAO vastgesteld.

3 Beschrijving van het programma

3.1 Algemeen

Instelling:	Stichting Hogeschool NHA
Ad-programma:	Rechten
Variant:	deeltijd
Afstudeerrichtingen:	geen
Locatie:	landelijk (afstandsonderwijs)
Studieomvang:	120 EC
Graad:	Ad
CROHO-onderdeel:	Recht

3.2 Profiel instelling

Het nieuwe Ad-programma Rechten wordt aangeboden door Stichting Hogeschool NHA. Hogeschool NHA is onderdeel van NHA Opleidingen, dat op zijn beurt onderdeel is van Maxwell Holding. NHA Opleidingen bestaat nu ongeveer 80 jaar en is begonnen met het aanbieden van met name praktijkcursussen, boekhoudcursussen en hobbycursussen. De missie van NHA Opleidingen is onderwijs aan te bieden van een hoge kwaliteit tegen een lage prijs. In de loop van de jaren is NHA Opleidingen uitgegroeid tot een brede opleider met erkende opleidingen, met name op mbo-niveau en daarnaast een divers cursusaanbod.

Hogeschool NHA is erkend als rechtspersoon voor hoger onderwijs en biedt heden onder meer de geaccrediteerde opleidingen hbo-bachelor Bedrijfskunde en hbo-bachelor Rechten aan. Het doel is de komende jaren meer bacheloropleidingen en Ad-programma's aan te bieden.

De primaire doelgroep van Hogeschool NHA bestaat uit studenten die in het verleden een hbo-dagopleiding hebben gestaakt of na het voortgezet onderwijs en/of middelbaar beroepsonderwijs meteen zijn gaan werken en nu alsnog een beroepsopleiding op hbo-niveau willen volgen.

3.3 Profiel Ad-programma

Het beoogde Ad-programma Rechten is een nieuw programma voor Hogeschool NHA. In Nederland is het programma niet nieuw, omdat LOI Hogeschool een dergelijk programma reeds aanbiedt.

De eindkwalificaties van het Ad-programma vragen van de afgestudeerden dat zij over een aantal competenties beschikken. De eindkwalificaties zijn de volgende.

- Juridisch analyseren. Formuleren en oplossen van eenvoudige rechtsvragen op basis van de analyse van juridisch relevante feiten en juridische bronnen.
- Adviseren. Geven van (concept)advies voor eenvoudige rechtsvragen op basis van een juridische analyse.
- Vertegenwoordigen. De AD- jurist ondersteunt bij het behartigen van juridische belangen van anderen door rechtsbijstand te verlenen, door te onderhandelen en te bemiddelen.
- Beslissen. Doen van voorstellen over de vaststelling van de rechtspositie van een of enkele personen binnen juridische kaders met meeweging van juridische argumenten en maatschappelijke factoren.
- Reguleren. De AD- jurist is betrokken bij het opstellen en wijzigen van regelgeving.
- Dossier managen. Aanleggen en beheren van juridische dossiers, bewaken van de doorloop en de samenhang daarvan, afsluiten en overdragen ervan.
- Organiseren. Efficiënt en effectief uitvoeren en regisseren van organisatieprocessen in een juridische context met aandacht voor proces- en kwaliteitsmanagement, kennis- en informatiemanagement en innovatie.
- Communiceren. De AD- jurist is in staat op adequate wijze intern te communiceren en teamgericht samen te werken in een multidisciplinaire samenleving.
- Persoonlijke Leerweg. De AD- jurist is in staat op adequate wijze doelstellingen te bepalen voor de eigen professionele ontwikkeling en voor het functioneren in uiteenlopende beroepssituaties.

Het curriculum van het Ad-programma is als volgt opgebouwd:

Onderdelen van curriculum	Studiepunten
Onderwijseenheid 1, Inleiding in het Recht I, bestaande uit:	15 EC
Inleiding Recht	5 EC
Inleiding Staatsrecht	4 EC
Juridische Vaardigheden	4 EC
Persoonlijke Leerweg, inclusief POP/PAP	2 EC
Onderwijseenheid 2, Inleiding in het Recht II, bestaande uit:	15 EC
Inleiding Privaatrecht	4 EC
Inleiding Burgerlijk Procesrecht	4 EC
Ethiek	3 EC
Onderzoekvaardigheden	4 EC
Onderwijseenheid 3, Inleiding in het Recht III, bestaande uit:	15 EC
Inleiding Bestuursrecht	5 EC
Inleiding Bestuursprocesrecht	4 EC
Mondelinge Communicatie	3 EC
Schriftelijke Communicatie	3 EC

Onderwijseenheid 4, Inleiding in het Recht IV, bestaande uit:	15 EC
Inleiding Strafrecht	3 EC
Inleiding Strafprocesrecht	3 EC
Redeneren, argumenteren en pleiten	4 EC
Reflectie en Portfolio-assessment	2 EC
Integrale Opdracht	3 EC
Onderwijseenheid 5, De Bedrijfsjurist, bestaande uit:	15 EC
Verbintenissenrecht	3 EC
Ondernemersrecht	4 EC
Juridische Vaardigheden II	4 EC
Themaopdracht	3 EC
Persoonlijke Leerweg, inclusief POP/PAP	1 EC
Onderwijseenheid 6, De Bedrijfsjurist, bestaande uit	15 EC
Management en Organisatie	5 EC
Projectmanagement	3 EC
Schriftelijke Juridische Communicatie	4 EC
Themaopdracht	3 EC
Onderwijseenheid 7, Medewerker Rechtbank/OM (minor)	15 EC
Verdieping Strafrecht	4 EC
Oefenrechtbank	5 EC
Opdracht	5 EC
Reflectie	1 EC
Onderwijseenheid 7, Internationaal Bedrijfsjurist (minor)	15 EC
Legal English	3 EC
Internationaal Handelsrecht	4 EC
Themaopdracht	7 EC
Reflectie	1 EC
Onderwijseenheid 8, bestaande uit	15 EC
Stage	7 EC
Afstuderen	8 EC
Totaal Ad-programma	120 EC

N.B. Bij Onderwijseenheid 7 moeten de studenten een keuze maken.

4 Beoordeling Ad-programma

Van toepassing is het Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuw Ad-programma van de NVAO (Stcrt. 2014, nr 9832).

Dit kader wordt gebruikt als de instelling niet beschikt over een positief oordeel over de instellingstoets kwaliteitszorg. De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met 'peers' over de inhoud en kwaliteit van het Ad-programma en is gericht op zeven vragen:

1. Wat beoogt het Ad-programma?
2. Met welk programma?
3. Met welk personeel?
4. Met welke voorzieningen?
5. Hoe wordt de kwaliteit geborgd?
6. Hoe wil het Ad-programma dit toetsen?
7. Zijn er voldoende financiële middelen?

Deze zeven vragen zijn vertaald in zeven onderwerpen en 16 standaarden. Over de standaarden geeft het visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een tweepuntsschaal: onvoldoende of voldoende. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van het Ad-programma als geheel, ook op de tweepuntsschaal.

Bij de beoordeling worden de volgende definities gehanteerd. Deze definities hebben zowel betrekking op de scores van de standaarden als op de scores van het Ad-programma in totaal.

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een Ad-programma binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

Het Ad-programma voldoet niet aan de basiskwaliteit.

Voldoende

Het Ad-programma voldoet aan de basiskwaliteit.

Indien het Ad-programma niet volledig nieuw is of omgevormd wordt, worden bij de oordeelsvorming ook de gerealiseerde eindkwalificaties betrokken.

4.1 Beoogde eindkwalificaties

4.1.1 Standaard 1

De beoogde eindkwalificaties van het Ad-programma zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

De doelstellingen van het Ad-programma Rechten van NHA Hogeschool zijn studenten met een opleiding op mbo-4-niveau de mogelijkheid te bieden in het juridische domein een stap extra te zetten en daardoor in aanmerking te komen voor functies die complexer taken omvatten en hoger ingeschaald zijn. De doelstelling die voor het Ad-programma opgesteld is, is daarnaast tweeledig. Aan de ene kant is het doel de genoemde studenten in staat te stellen reeds na twee jaar een hbo-kwalificatie te bereiken en aan de andere kant wordt deze studenten ook de kans geboden verder te studeren en het diploma bachelor Rechten te behalen.

Omdat er geen landelijk competentieprofiel voor de Ad-afgestudeerden Rechten bestaat, heeft NHA Hogeschool zelf een beroeps- en competentieprofiel opgesteld. Daarin staat dat de Ad-afgestudeerden zelfstandig taken die het operationele niveau te boven gaan, kunnen uitvoeren op juridisch gebied, deeltaken aan kunnen sturen en daarover aan het management van de organisatie kunnen rapporteren. De Ad-afgestudeerden kunnen optreden als de assistent van afgestudeerden van de bacheloropleiding Rechten.

In het kader van het beroeps- en opleidingsprofiel heeft het Ad-programma een arbeidsmarktanalyse voor de afgestudeerden van het programma uitgevoerd. Het onderzoek over hun kansen op de arbeidsmarkt is enerzijds gebaseerd op de resultaten van een enquête onder vertegenwoordigers van het relevante beroepenveld die voorkwamen uit de kring van de beroepenveldcommissie en anderzijds op landelijke rapporten op dit gebied. Uit deze analyse komt naar voren dat er vraag is naar Ad-afgestudeerden Rechten, ook al is deze vraag beperkt.

Het eigen beroeps- en opleidingsprofiel van het Ad-programma is op het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel HBO Rechten uit 2012 afgestemd. Het Ad-programma heeft de zeven competenties van het landelijk profiel voor de bacheloropleiding overgenomen. Om recht te doen aan het niveau van het Ad-programma zijn deze competenties op een minder hoog niveau of met een minder grote complexiteit dan die van de bacheloropleiding geformuleerd.

De eindkwalificaties van het Ad-programma zijn in lijn met het beroeps- en opleidingsprofiel geheel afgestemd op de landelijke competenties. Wel heeft het Ad-programma daar twee eigen competenties (*Communiceren* en *Persoonlijke Leerweg*) aan toegevoegd.

Het Ad-programma neemt zich voor mede in samenspraak met de beroepenveldcommissie en een aantal docenten het beroeps- en opleidingsprofiel regelmatig te actualiseren.

Het Ad-programma heeft de eindkwalificaties vergeleken met de Dublin-descriptoren *Short Cycle* en met de indicatoren voor niveau 5 van het Nederlandse kwalificatieraamwerk.

De functies waarvoor de afgestudeerden worden opgeleid, zijn door de vertegenwoordigers van het Ad-programma en de leden van de beroepenveldcommissie van het programma met wie het panel heeft gesproken, omschreven. Dat zijn functies als een ondersteuner op een advocatenkantoor, een coördinerende functionaris bij een rechtbank of een gemeente of een functie om de digitale informatiestromen bij een advocatenkantoor of bij een verzekeringsmaatschappij te controleren en de kwaliteit daarvan te waarborgen. In deze functies is steeds een combinatie van juridische kennis en kennis en vaardigheden op het gebied van management en organisatie gewenst.

Overwegingen

Het panel onderschrijft de doelstellingen van het Ad-programma om studenten met een mbo-4-vooropleiding in de gelegenheid te stellen complexere taken en zwaardere functies in het juridisch beroepenveld op zich te nemen.

Het panel is te spreken over het beroeps- en opleidingsprofiel dat door het Ad-programma is opgesteld. De arbeidsmarktverkenning die daarvan deel uitmaakt, is naar behoren uitgevoerd en wijst op een reële vraag naar afgestudeerden van het programma. De eindkwalificaties van het Ad-programma zijn met zorg geformuleerd en zijn voldoende onderscheiden van die van de bacheloropleiding. Daarnaast is het positief dat deze aansluiten bij het landelijke profiel waardoor ze gelegitimeerd zijn. Het panel is daarom van oordeel dat het Ad-programma een voldoende eigen en onderscheidend profiel heeft.

Op grond van de door het Ad-programma uitgevoerde vergelijking stelt het panel vast dat de eindkwalificaties overeenstemmen met de Dublin-descriptoren *Short Cycle* en met de indicatoren voor niveau 5 van het Nederlandse kwalificatieraamwerk waardoor het Ad-programma op het gewenste niveau is afgestemd.

Alhoewel het Ad-programma een voldoende eigen profiel bezit, raadt het panel verder aan de eigen identiteit en eigen inkleuring daarvan te werken. Ook bepleit het panel het programma als eigen entiteit duidelijk te positioneren en minder alleen maar als opstap naar de bacheloropleiding. Het panel heeft kennisgenomen van de functies die het Ad-programma voor ogen heeft. Alhoewel deze als eerste aanzet voldoende zijn, beveelt het panel wel aan de beoogde functies duidelijker en scherper te omlijnen.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.2 Programma

4.2.1 Standaard 2

De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Bevindingen

Aan het einde van het eerste jaar dienen de studenten een integrale opdracht te maken. Deze opdracht is aan de beroepspraktijk ontleend en vraagt van de studenten de kennis en vaardigheden in een situatie in de beroepspraktijk toe te passen. In het tweede jaar zijn themaopdrachten in het curriculum opgenomen die de studenten ook in beroepspraktijk moeten toepassen. De stage en de afstudeeropdracht aan het einde van het tweede studiejaar zijn eveneens leeractiviteiten die de studenten in de praktijk moeten uitvoeren. De hier genoemde opdrachten en taken zijn speciaal voor het Ad-programma ontwikkeld en zijn op het Ad-niveau afgestemd.

In het curriculum van het Ad-programma wordt aandacht besteed aan het vermogen van de studenten om praktijkgericht onderzoek te doen. In de module *Onderzoekvaardigheden* gebeurt dat expliciet maar ook in de themaopdrachten en in de afstudeeropdracht wordt daarop ingegaan.

De internationale dimensie van het programma bestaat uit casus die internationaal kunnen zijn en uit de mogelijkheid voor studenten om een stage in het buitenland te lopen.

Zoals bij standaard 1 aangegeven, was de beroepenveldcommissie bij de totstandkoming van het Ad-programma betrokken. De leden van de beroepenveldcommissie hebben desgevraagd het panel geantwoord in de toekomst bij het programma betrokken te zullen blijven, onder meer in de vorm van regelmatige bijeenkomsten met het management van het programma.

Overwegingen

Het aandeel van de beroepspraktijk in het curriculum van het Ad-programma is in de ogen van het panel toereikend. De integrale opdracht aan het einde van het eerste jaar, de themaopdrachten in het tweede jaar en de stage en het afstuderen aan het einde van het programma dragen daaraan bij. Met name de stage en het afstuderen zijn daarin zinvol. De integrale opdracht en de themaopdrachten zijn wel papieren opdrachten en daarom in dit verband van iets minder waarde.

Het panel beoordeelt het aandeel en de inhoud van het praktijkgerichte onderzoek in het curriculum naar behoren.

Het panel heeft de literatuurlijst voor het Ad-programma bestudeerd en heeft gezien dat deze literatuur over het algemeen te academisch gericht is en voor dit programma van een te hoog niveau is. Daarom beveelt het panel aan de voor te schrijven literatuur beter te laten aansluiten op de aard en het niveau van dit programma.

Het panel is verheugd over de betrokkenheid van het werkveld bij het Ad-programma in de vorm van een bestendige beroepenveldcommissie. Om de afspiegeling van het werkveld te optimaliseren, raadt het panel het Ad-programma aan ook een hbo-jurist in deze commissie op te nemen. Nu bestaat deze alleen uit academisch geschoolde juristen.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.2.2 Standaard 3

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Het Ad-programma heeft een tabel opgesteld waarin de relaties tussen de modules in het curriculum en de eindkwalificaties zijn aangegeven. De eindkwalificaties van het programma zijn onderverdeeld in beschrijvingen van kenmerkende beroepssituaties waarin de Ad-afgestudeerden mee om moeten kunnen gaan. Deze kenmerkende beroepssituaties zijn op hun beurt de basis voor de leerdoelen van de afzonderlijke modules.

Voor elk van de modules van het eerste jaar zijn factsheets geschreven waarin onder meer de beoogde eindkwalificaties van de module, de leerdoelen, de inhoud op hoofdlijnen, de werkvormen, de toetsing, de literatuur en de docent zijn opgenomen.

Het curriculum is verdeeld in onderwijseenheden van steeds 15 EC die een vierde deel van het studiejaar beslaan. De onderwijseenheden zijn gewijd aan verschillende deelgebieden van het recht. Ook is één onderwijseenheid bedoeld voor kennis en vaardigheden rond management en organisatie. De onderwijseenheden zijn verder onderverdeeld in modules die aansluiten op het in de onderwijseenheid behandelde gebied. In de integrale opdracht aan het einde van het eerste jaar en ook in de themaopdrachten in het tweede jaar moeten de studenten kennis en vaardigheden integreren, inzicht in juridische vraagstukken aan de dag leggen en op betrekkelijk eenvoudig niveau blijk geven van onderzoekvaardigheden.

Naast de kennis en vaardigheden die de studenten in de modules opdoen, werken zij in het onderdeel *Persoonlijke Leerweg* aan hun persoonlijke ontwikkeling, beroepsmatig handelen en kritisch vermogen. Dat doen ze door een persoonlijk ontwikkelingsplan/persoonlijk actieplan (POP/PAP) op te stellen en in een portfolio bewijzen van hun vorderingen op deze ontwikkelpunten te verzamelen.

Het eerste jaar van het curriculum van het Ad-programma is identiek aan dat van de bacheloropleiding. Het tweede jaar verschilt daarvan. In dat tweede jaar hebben de studenten de keuze tussen een tweetal minoren, zijnde *Medewerker Rechtbank/OM* of *Internationaal Bedrijfsjurist*. Daarnaast kent het Ad-programma een eigen afsluitend onderdeel in de vorm van het afstuderen. Dit afstuderen is afgestemd op het beoogde niveau van het Ad-programma. Dat geldt voor de stage aan het einde van het curriculum overigens ook.

Het Ad-programma voorziet een doorstroomprogramma aan te bieden voor de Ad-studenten naar de bacheloropleiding. Het zal niet zo zijn dat Ad-afgestudeerden zonder extra inspanning in de bacheloropleiding kunnen instromen. De verwachting is dat zij ten minste 15 EC extra moeten besteden.

Overwegingen

Naar de mening van het panel zijn de eindkwalificaties van het Ad-programma volledig en evenwichtig in het curriculum verwerkt. Ook zijn de modules naar behoren uitgeschreven en is ook daarin de relatie met de eindkwalificaties verantwoord.

De inhoud van het curriculum weerspiegelt de deelgebieden van het recht en ook het gebied van management en organisatie. Daarnaast wordt ook voldoende aandacht besteed aan de beroepsmatige vorming van de studenten en aan hun vermogen om juridische vraagstukken te behandelen. De coherentie van het curriculum berust vooral op de inhoudelijke samenhang van de verschillende juridische deelgebieden en is aldus tamelijk klassiek te noemen. Het panel pleit voor een meer onderwijskundig gedreven vorm van samenhang waarbij vooral aandacht besteed zou moeten worden aan het voornemen van het Ad-programma om de Ad-student tot professionele beroepsbekwaamheid op te leiden.

In het tweede jaar van het Ad-programma zijn significante verschillen tussen het curriculum van het Ad-programma en dat van de bacheloropleiding te zien in de vorm van afwijkende modules en een eigen stage. Daarnaast is ook sprake van een eigen afsluitend onderdeel in het curriculum dat afgestemd is op de aard en het niveau van het Ad-programma. Op basis hiervan stelt het panel vast dat van een eigenstandig curriculum voor het Ad-programma kan worden gesproken.

Het Ad-programma heeft de bedoeling te komen tot een doorstroomprogramma naar de bacheloropleiding van naar verwachting 135 EC. Het doorstroomprogramma is nu nog niet uitgewerkt maar het panel heeft er vertrouwen in dat het programma naar behoren zal worden opgezet en worden uitgevoerd.

De docenten, leden van de examencommissie en leden van de beroepenveldcommissie met wie het panel heeft gesproken, pleitten voor de verdere ontwikkeling van het curriculum. Het panel ondersteunt dit streven en beveelt het Ad-programma aan met de genoemde geleidingen daar invulling aan te geven. Zo begreep het panel van de vertegenwoordigers van het Ad-programma dat de nu gekozen minoren in het curriculum in de toekomst nog kunnen veranderen. Eén van deze minoren is de minor Medewerker Rechtbank/OM. In het schriftelijk materiaal was nog de minor Overheidsjurist opgenomen. Het panel beveelt aan te overwegen juist deze laatste minor aan te bieden, omdat deze beter bij het Ad-programma past. Heroverwegen van de minoren is volgens het panel ook gewenst, omdat de huidige minoren nog teveel het stempel van de bacheloropleiding hebben.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.2.3 Standaard 4

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Het didactisch concept van het Ad-programma berust op het sociaal-constructivistisch gedachtengoed, inhoudende dat de studenten zelfstandig leren en in hun leerproces gebruik maken van de ervaringen die zij onder meer in de praktijk opdoen.

Als uitwerking van het didactisch concept heeft het Ad-programma leerlijnen ontwikkeld, zoals de conceptuele leerlijn, bestemd voor het opdoen van kennis, de vaardighedenleerlijn, bedoeld om vaardigheden onder de knie te krijgen, de integrale leerlijn waarin kennis en vaardigheden samenkomen tot een geïntegreerd geheel, de ervaringsreflectieleerlijn met als doel in de praktijk van de stage en van het afstuderen de beoogde competenties te realiseren en de studieloopbaanleerlijn waarin de studenten onder andere aan hun persoonlijke ontwikkeling werken.

Het curriculum wordt voor het overgrote deel in de vorm van afstandsonderwijs gegeven. In het afstandsonderwijs is de werkvorm hoofdzakelijk zelfstudie, mogelijk gemaakt door het didactisch aangepaste studiemateriaal dat het programma ter beschikking stelt en ondersteund door de elektronische leeromgeving Studentenplaza. Via de leeromgeving krijgen studenten feedback van docenten op de opdrachten die ze inzenden en antwoord op hun vragen.

De studenten worden in de gelegenheid gesteld contactdagen bij te wonen. Binnen het curriculum zijn in totaal vier contactdagen per jaar voorzien. De onderwerpen die aan de orde komen, zijn gerelateerd aan de leerstof van de onderdelen van het curriculum. In de contactdagen worden workshops gegeven om onder meer vaardigheden te oefenen.

Overwegingen

Het panel heeft kennisgenomen van het didactisch concept van het Ad-programma en acht dit in beginsel toereikend voor dit programma en deze studenten.

Het panel kan zich vinden in de leerlijnen die het Ad-programma in het curriculum verwerkt heeft. Deze leerlijnen bieden de studenten de gelegenheid om de kennis, vaardigheden en houding die zij volgens de eindkwalificaties moeten bereiken, op een doeltreffende wijze te realiseren.

De verschillende werkvormen waar het programma gebruik van maakt, zijn in de ogen van het panel geschikt voor het leerproces van de studenten. Het panel beschouwt het studiemateriaal en de elektronische leeromgeving als goede werkvormen en is te spreken over de contactdagen.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.2.4 Standaard 5

Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

Het Ad-programma heeft als toelatingseisen gesteld het bezit van een havo-diploma, een vwo-diploma, een mbo-4-diploma of een combinatie van diploma's of getuigschriften die daaraan gelijkwaardig zijn. Daarnaast dienen studenten die Nederlands niet als moedertaal hebben, te bewijzen voldoende kennis van het Nederlands te bezitten. Studenten die ouder dan 21 jaar zijn, kunnen toegelaten worden na het met goed gevolg afleggen van een toelatingsexamen, bestaande uit toetsen rekenen en Nederlands op niveau mbo-4.

Zoals bij standaard 1 naar voren is gebracht, is dit Ad-programma vooral bestemd voor studenten die wat ouder zijn, reeds werken en een vooropleiding mbo-4 hebben.

Met het oog op de stage en het afstuderen die in de beroepspraktijk uitgevoerd moeten worden, doet het Ad-programma een onderzoek naar de geschiktheid van de werkplek van de student voor die studieonderdelen, in de vorm van een werkplekscan. Daarbij hoort ook de toetsing of er een praktijkbegeleider beschikbaar is.

Het Ad-programma kent een vrijstellingsregeling die in de Onderwijs- en examenregeling neergelegd is. De examencommissie kan vrijstellingen verlenen binnen het kader van de regeling. Voor het afstuderen kan geen vrijstelling worden gegeven.

Overwegingen

De toelatingseisen voor het Ad-programma komen naar het oordeel van het panel overeen met de wettelijke eisen voor toelating tot een hbo-opleiding.

Het panel acht de werkplekscan voor de stage en het afstuderen toereikend voor de uitvoering van deze onderdelen van het curriculum op de werkplek van de student.

Naar de mening van het panel voldoet de vrijstellingsregeling van het Ad-programma.

Het panel heeft vastgesteld dat dit Ad-programma een open inschrijving kent en niet bedoeld is voor studenten van één of meer bepaalde organisaties.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.2.5 Standaard 6

Het programma is studeerbaar.

Bevindingen

Het curriculum van het Ad-programma is opgezet in vier onderwijseenheden per jaar van een gelijke zwaarte van 15 EC waarbinnen modules van tussen 3 EC en 5 EC geplaatst zijn. Om de studiepunten te verantwoorden heeft het Ad-programma de studiebelasting voor een module berekend. De studenten hebben een zekere vrijheid om de volgorde van de onderwijseenheden zelf te bepalen.

In het geval van vragen of het nakijken van tentamens zijn de docenten gehouden binnen vijf dagen hun antwoord op beoordeling aan de studenten kenbaar te maken. De student met wie het panel heeft gesproken, liet weten de korte reactietijd op vragen en de korte reactietermijn bij het nakijken van tentamens zeer te waarderen. Ook liet de student weten dat vanaf het begin van het curriculum veel van haar werd verwacht.

Naast de inhoudelijke begeleiding door de docenten kunnen de studenten ook rekenen op de ondersteuning door de studieloopbaanbegeleiders van de hogeschool. Studieplanning en de bewaking van de studievoortgang maken daar deel van uit.

Het Ad-programma beschikt over een protocol voor het studeren met een functiebeperking. Dit protocol is deel van de Onderwijs- en examenregeling. Aan studenten met een functiebeperking worden onder meer aangepaste tentamens aangeboden.

Overwegingen

Het panel is de mening toegedaan dat het Ad-programma in de structurering van het curriculum en de inhoudelijke en procesmatige begeleiding van de studenten voldoende maatregelen heeft genomen om de studeerbaarheid van het programma te bevorderen. Toch vindt het panel dat het Ad-programma zich in dit verband meer zou kunnen richten op de specifieke doelgroep die de Ad-studenten zijn. Zo beveelt het panel aan met name in het eerste jaar voor een rustiger opbouw te kiezen met wat kleinere modules, ook op een wijze dat noodzakelijke vaardigheden als het kunnen lezen van een wettenbundel tijdig worden aangeleerd. Dit klemmt temeer, daar de beginfase van het eerste jaar van een stevig hbo-niveau is en dat juist in die fase het programma goed op de doelgroep van de Ad-studenten toe te snijden.

Het panel acht het beleid van het Ad-programma voor studenten met een functiebeperking gedegen.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.2.6 Standaard 7

Het Ad-programma voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.

Bevindingen

Het Ad-programma heeft een omvang van in totaal 120 EC. De werkelijke studieduur in dit deeltijdprogramma wordt geschat op twee tot drie jaar, uitgaande van 46 weken studie per jaar.

Overwegingen

Het panel heeft vastgesteld dat het Ad-programma aan de wettelijke eisen inzake omvang en duur voldoet.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.3 Personeel

4.3.1 Standaard 8

Het Ad-programma beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.

Bevindingen

De onderwijsgegenden van het Ad-programma (ontwikkelaars, docenten, stage- en scriptiebegeleiders, examinatoren) zijn daar freelance aan verbonden. Het Ad-programma stelt bij de werving van hen eisen aan de vakinhoudelijke kennis, vooropleiding, ervaring in de beroepspraktijk en didactische vaardigheden. Zij dienen aan te tonen over actuele kennis en ervaring, ook in de praktijk, te beschikken, didactische bekwaamheden te hebben en een vooropleiding op masterniveau te bezitten.

De coördinator hbo ziet in het kader van een vooraf afgesproken performancecyclus toe op hun prestaties. De resultaten van evaluaties onder studenten maken daar deel van uit.

Het Ad-programma belegt tweemaal per jaar een docentenbijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomsten zijn ook workshops gepland waarin de docenten vormen van scholing aangeboden krijgen. Voorbeelden daarvan zijn scholing in het werken met *rubrics*, de didactiek in afstandsonderwijs en onderzoekvaardigheden.

Naast de groep van onderwijsgegenden heeft de hogeschool ook medewerkers in vaste dienst, die zorgen voor de administratieve en logistieke processen om het onderwijs heen en voor de kwaliteitsbewaking van het Ad-programma. De studieloopbaanbegeleiders zijn ook in vaste dienst. Voor deze medewerkers heeft de hogeschool een scholingsbeleid en voor hen is een cyclus van functionerings- en beoordelingsgesprekken ingericht.

Overwegingen

Het panel beschouwt het personeelsbeleid van het programma als toereikend. Dat geldt voor de werving en selectie en de performancecyclus. De scholingsmogelijkheden die het programma aan de freelance-medewerkers biedt, voldoen ook. Dat komt mede, omdat het programma daarin wil aansluiten op de praktijk.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.3.2 Standaard 9

Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Bevindingen

Het panel heeft de curricula vitae van de onderwijsgeevenden bestudeerd. Uit deze curricula vitae blijkt de vakinhoudelijke expertise op de verschillende deelgebieden van het recht in voldoende mate aanwezig te zijn. Dat geldt ook voor de didactische vaardigheden en organisatorische ervaring van de verschillende personen. Daarnaast is uit de curricula vitae gebleken dat zij voldoende ervaring in het relevante beroepenveld hebben. Tot slot hebben nagenoeg allen een opleiding op masterniveau voltooid.

Overwegingen

Op basis van de bestudeerde curricula vitae van de onderwijsgeevenden (ontwikkelaars, docenten, begeleiders en examinatoren) beoordeelt het panel hun vakinhoudelijke, en onderwijskundige capaciteiten en hun vooropleiding als naar behoren.

Het panel beschouwt de vaste medewerkers van het bureau van de hogeschool als bekwaam en ervaren.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.3.3 Standaard 10

De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

Getuige de opgave van de hogeschool kan het Ad-programma over 14 freelance inhoudelijk deskundigen beschikken. Het Ad-programma gaat uit van een student-docentratio 50 : 1. Als het nodig is, dan zal het Ad-programma het aantal freelancers vergroten. Daarnaast zijn studieloopbaanbegeleiders van het bureau van de hogeschool beschikbaar.

Overwegingen

Omdat de onderwijsgeevenden freelance bij het programma betrokken zijn, kan het aantal relatief gemakkelijk uitgebreid worden, mocht de groei van het programma dat nodig maken.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.4 Voorzieningen

4.4.1 Standaard 11

De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

Het schriftelijke studiemateriaal en de elektronische leeromgeving Studentenplaza zijn belangrijke voorzieningen voor de studenten van dit programma in afstandsonderwijs.

De hogeschool is doende de elektronische leeromgeving op te waarderen en de functionaliteit daarvan uit te breiden. Zo wordt nu het studiemateriaal ook digitaal aangeboden en worden de faciliteiten voor het contact tussen docenten en studenten en tussen studenten onderling vergroot. De nieuwe leeromgeving zal over enige maanden klaar zijn.

Voor het contactonderwijs en de tentamens huurt het programma externe locaties. Daarbij wordt erop toegezien dat de betreffende ruimtes geschikt zijn voor onderwijs en van de nodige faciliteiten zijn voorzien.

Overwegingen

Het panel acht het schriftelijke studiemateriaal voldoende didactisch aangepast om de studenten in staat te stellen daaruit de benodigde kennis op te doen.

Het panel heeft een demonstratie van de vernieuwde elektronische leeromgeving gekregen en heeft vastgesteld dat deze de voor het Ad-programma gewenste functionaliteit biedt.

Het panel vertrouwt erop dat de externe locaties voor onderwijs en examinering zullen voldoen.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.4.2 Standaard 12

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Bij het begin van het programma ontvangen de studenten een informatiepakket met daarin de handleiding, de informatiegids en de studiewijzers van modules. Bij iedere module waaraan ze beginnen, ontvangen ze de betreffende studiewijzer. Bij de aanvang van het programma krijgen de studenten ook toegang tot de elektronische leeromgeving.

De inhoudelijke begeleiding binnen de modules is in handen van de docenten die feedback aan de studenten geven. De begeleiding van de studenten binnen de studieloopbaanleerlijn heeft tot doel de studenten te ondersteunen bij de persoonlijke en beroepsmatige ontwikkeling en daarnaast hen te helpen bij de planning en de organisatie van hun studie.

Zoals gezegd, wordt deze begeleiding door de studieloopbaanbegeleiders verzorgd. Iedere student heeft een eigen studieloopbaanbegeleider, die driemaal per jaar contact zoekt met de student. Ook kunnen de studenten eigener beweging hem of haar benaderen. Ook tijdens de stages en het afstuderen worden de studenten begeleid.

Overwegingen

Naar de mening van het panel zijn zowel de informatievoorziening als de studiebegeleiding van het Ad-programma voldoende ingericht.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.5 Kwaliteitszorg

4.5.1 Standaard 13

Het Ad-programma wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Bevindingen

De processen rond het ontwerp, de ontwikkeling, de uitvoering en de evaluatie van het onderwijs van de hogeschool zijn ISO-gecertificeerd. Daarvoor is een kwaliteitshandboek opgesteld. Om de kwaliteit van het onderwijs te bewaken, heeft de hogeschool een PDCA-cyclus ingericht. Daarbinnen worden schriftelijke evaluaties uitgevoerd aan de hand van relevant geacht indicatoren voor de kwaliteit en streefwaarden daarvoor.

De resultaten van de evaluaties kunnen aanleiding geven voor verbeteracties. Voor het Ad-programma is een onderwijscommissie werkzaam met aan het hoofd de coördinator hbo. Deze commissie is verantwoordelijk voor het realiseren van verbeteringen binnen het programma. In de hogeschool worden in voorkomende gevallen focusgroepen ingesteld die uit freelance docenten en vaste medewerkers van het bureau bestaan en die bedoeld zijn om bedrijfsprocessen te verbeteren. Deze kunnen ook aan dit Ad-programma ten goede komen.

Overwegingen

Het panel heeft kennisgenomen van het systeem van kwaliteitszorg van het Ad-programma en acht dat solide en effectief. Binnen het systeem worden evaluaties gehouden.

De onderwijscommissie draagt zorg voor de verbeteringen, als die nodig zijn. Het panel beschouwt dat als afdoende.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.5.2 Standaard 14

Bij de interne kwaliteitszorg zijn de Ad-programma- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van het Ad-programma actief betrokken.

Bevindingen

Het Ad-programma beschikt over een examencommissie die toeziet op de kwaliteit van de toetsing. Het programma heeft een onderwijscommissie die toezicht houdt op de kwaliteit. Het Ad-programma houdt schriftelijke evaluaties onder studenten en docenten. Zoals gezegd, spreekt het Ad-programma met enige regelmaat met de vertegenwoordigers van het werkveld in de beroepenveldcommissie.

Overwegingen

Het panel is van mening dat het Ad-programma de verschillende stakeholders in voldoende mate bij de kwaliteit van het programma betreft.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.6 Toetsing

4.6.1 Standaard 15

Het Ad-programma beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Het Ad-programma beschikt over een examencommissie die toe zal zien op de procedures van toetsing en beoordeling en op de kwaliteit van de af te nemen toetsen. Namens de examencommissie maakt de toetscommissie analyses van de afgenomen toetsen en beoordeelt zij de kwaliteit van alle toetsen. De examencommissie stelt de examinatoren aan. Het examenbureau van de hogeschool zorgt voor de uitvoering van de administratieve procedures.

In de onderwijs- en examenregeling is een overzicht opgenomen van de toetsing van de verschillende delen van het curriculum. Voor elk van de onderdelen apart is de toetsing gespecificeerd en afgestemd op de leerdoelen van dat onderdeel. De toetsvormen zijn kennis- of casustoetsen bij de modules in de conceptuele leerlijn en vaardigheidstoetsen bij de modules in de vaardighedenleerlijn. De studenten maken opdrachten als de integrale opdracht en de themaopdrachten. Over de vorderingen inzake persoonlijke ontwikkeling, beroepsmatig handelen en kritisch vermogen in het onderdeel *Persoonlijke Leerweg* leveren de studenten een reflectieverslag in. Ter afsluiting van de stage dienen de studenten een procesverslag en een stageverslag in. Bij het afstuderen moeten zij een onderzoeksrapport schrijven en wordt hen een criteriumgericht interview afgenomen.

Bij het opstellen van kennistoetsen wordt steeds ook een toetsmatrijs opgesteld om te waarborgen dat de leerdoelen alle en evenwichtig worden getoetst. De beoordeling van deze toetsen is in handen van één docent, tenzij er twijfel is. De beoordeling van de opdrachten vindt plaats aan de hand van vooraf opgestelde *rubrics*. Het onderdeel *Persoonlijke Leerweg* wordt door de studieloopbaanbegeleider beoordeeld in een portfolio-assessment. De stage wordt beoordeeld door twee examinatoren. De beoordeling van het afstuderen is ook in handen van twee examinatoren.

Overwegingen

Het panel is ten eerste te spreken over de deskundigheid en de taakopvatting van de examencommissie. Deze commissie ziet direct en via de toetscommissie op afdoende wijze toe op de inhoud en het niveau van de toetsing en op de kwaliteit van de procedures rond toetsing.

Naar de mening van het panel heeft het Ad-programma een verantwoorde keuze voor de vormen van toetsing gemaakt. De toetsvormen zijn ook behoorlijk gevarieerd en doen recht aan de verschillende competenties van de studenten die getoetst moeten worden.

Het panel beoordeelt de instrumenten die het Ad-programma inzet om de validiteit van de toetsing en de betrouwbaarheid van de beoordeling te waarborgen, als stevig, onderbouwd en doeltreffend.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.7 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen

4.7.1 Standaard 16

De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar.

Bevindingen

Zoals eerder gezegd, is Stichting Hogeschool NHA juridisch een deel van Maxwell Holding. Getuige het informatiedossier van het Ad-programma is dit een solvabele onderneming. Maxwell Holding staat in voor de continuïteit van de bedrijfsvoering van de hogeschool.

Het bestuur van de hogeschool heeft in het informatiedossier de garantie neergelegd dat de studenten op termijn kunnen afstuderen aan het Ad-programma.

Overwegingen

Op basis van het informatiedossier komen de financiële voorzieningen voor het programma het panel als toereikend voor. Daarnaast acht het panel de afstudeergarantie die de hogeschool heeft afgegeven, afdoende.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.8 Aanbevelingen

In dit rapport staan aanbevelingen van het panel aan het Ad-programma. Deze zijn hieronder samengevat. De aanbevelingen zijn de volgende.

- Het Ad-programma sterker als eigen entiteit positioneren en niet alleen als tussenstap op weg naar de bacheloropleiding.
- De functies waarvoor het Ad-programma opleidt, duidelijker en scherper omschrijven en hierbij ook de ontwikkelingen in het beroepenveld mee te nemen.
- Opnemen van een hbo-jurist in de beroepenveldcommissie van het Ad-programma.
- De voor te schrijven literatuur beter afstemmen op de aard en het niveau van dit programma.
- Met docenten, examencommissie en beroepenveldcommissie invulling geven aan de verdere, incrementele ontwikkeling van het curriculum en daarbij met name ook de keuze van de minoren te betrekken, door deze minder op de bacheloropleiding af te stemmen en door bijvoorbeeld voor de minor Overheidsjurist te kiezen in plaats van de minor Medewerker Rechtbank/OM.
- Een andere, meer onderwijskundig gedreven vorm van coherentie nastreven en daarbij vooral aan te sluiten bij het voornemen van het Ad-programma de Ad-afgestudeerde tot professioneel beroepsbekwaamheid op te leiden.
- De aard en het tempo van de studie met name in het eerste jaar meer afstemmen op de doelgroep van de Ad-studenten, onder meer door voor een rustiger opbouw met kleinere modules te kiezen en daarbij vooral de beginfase van het eerste jaar die van een stevig hbo-niveau is, goed op de doelgroep van de Ad-studenten toesnijden.

4.9 Algemene conclusie over kwaliteit Ad-programma

De kwaliteit van dit nieuwe Ad-programma is naar het oordeel van het panel voldoende. Het panel komt tot dit oordeel, omdat alle standaarden van het NVAO-Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuw Ad-programma als voldoende zijn beoordeeld. Het panel heeft weliswaar enkele aanbevelingen gedaan maar deze moeten eerder gezien worden als een stimulans tot verdere verbetering van het programma dan als tekortkomingen. Het geheel van het Ad-programma overziende, is het panel van oordeel dat het programma van een voldoende kwaliteit is en voldoet aan de eisen van het NVAO-Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuw Ad-programma.

5 Overzicht oordelen

Onderwerp	Standaarden	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van het Ad-programma zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoet
2 Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van <u>wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk</u>	Voldoet
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken	Voldoet
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken	Voldoet
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten	Voldoet
	6. Het programma is studeerbaar	Voldoet
	7. Het Ad-programma voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma	Voldoet
3 Personeel	8. De het Ad-programma beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid	Voldoet
	9. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma	Voldoet
	10. De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma	Voldoet
4 Voorzieningen	11. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma	Voldoet
	12. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten	Voldoet
5 Interne kwaliteitszorg	13. Het Ad-programma wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen	Voldoet
	14. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de Ad-programma's- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van het Ad-programma actief betrokken	Voldoet
6 Toetsing	15. Het Ad-programma beschikt over een adequaat systeem van toetsing	Voldoet
7 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	16. De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar	Voldoet
Algemene conclusie		Voldoende

Bijlage 1: Samenstelling panel

De NVAO heeft een panel bijeengebracht dat als volgt was samengesteld:

- Mr. H.J.L.M. van de Luytgaarden, lector Recht in Europa en Recht in de Euregio, Zuyd Hogeschool (voorzitter);
- K. Dewitte MSc, opleidingsdirecteur Bedrijfsmanagement, Officemanagement en International Business Management waaronder de afstudeerrichting Rechtspraktijk, Artevelde Hogeschool, Gent (panellid);
- Mr. A.L.C.M. de Jongh, docent Hogeschool Rotterdam, onder meer bij de opleiding Bedrijfskunde MER en bij verschillende Ad-programma's (panellid);
- D. van Wanrooij LLB, student masteropleidingen International and European Law en Law and Technology, Tilburg University (student-lid).

Mr. H.J.L.M. van de Luytgaarden (voorzitter)

De heer Van de Luytgaarden is lector Recht in Europa en Recht in de Euregio bij Zuyd Hogeschool. Hij was daarvoor lector beroepsuitoefening juridische bachelors bij de hogeschool Utrecht en is adviseur proactive law. Van de Luytgaarden is voorzitter van de Vereniging van lectoren en voormalig hoogleraar aan de Karelsuniversiteit in Praag. In het verleden heeft hij gewerkt als rechter plaatsvervanger en universitair docent. Van de Luytgaarden heeft veel gepubliceerd over HBO rechten en de verhouding recht en samenleving. In binnen- en buitenland heeft hij veel gedoceerd, de laatste jaren vooral op het gebied van proactive law. Hij is enkele malen verkozen tot docent van het jaar. Hij is zeer ervaren in visitaties in het hoger onderwijs.

Mevrouw K. Dewitte MSc (panellid)

Mevrouw Dewitte is bij Artevelde Hogeschool opleidingsdirecteur van de opleidingen Bedrijfsmanagement, Officemanagement en International Business Management. Eén van de afstudeerrichtingen binnen deze opleidingen is Rechtspraktijk. Zij studeerde Toegepaste Economische Wetenschappen aan de Universiteit Gent. Mevrouw Dewitte heeft ruime ervaring in de kwaliteitszorg en in het samenstellen van visitatierapporten.

Mr. A.L.C.M. de Jongh (panellid)

De heer De Jongh is docent aan de Hogeschool Rotterdam, onder meer bij de opleiding Bedrijfskunde MER en bij verschillende Ad-programma's. Hij heeft een achtergrond als bedrijfsjurist. Hij is werkzaam geweest als rechter. Daarnaast heeft de heer De Jongh gewerkt bij multinationale ondernemingen als Procter & Gamble en Unilever, zowel in Nederland als in de Verenigde Staten.

D. van Wanrooij LLB (student-lid)

Mevrouw Van Wanrooij studeert aan de masteropleidingen International and European Law en Law and Technology, beide opleidingen van de Tilburg University. Daarvoor voltooide zij de bacheloropleiding Rechten aan deze universiteit. Mevrouw Van Wanrooij heeft zitting in de opleidingscommissie van de Tilburg Law School en neemt als student-lid regelmatig deel aan NVAO-panelen voor toetsen nieuwe opleiding.

Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend. Dat geldt ook voor de extern secretaris.

Het panel werd terzijde gestaan door mr. M.P. van den Bos, beleidsmedewerker NVAO, als procescoördinator. Drs. W. Vercouteren RC was extern secretaris.

Bijlage 2: Programma locatiebezoek

Het panel bracht op 1 juli 2016 in Panningen een bezoek aan het Ad-programma Rechten van Hogeschool NHA. Het programma luidde als volgt (namen gesprekspartners zonder mogelijke titels).

08.30 uur – 09.30 uur	Ontvangst en overleg panel (besloten)
09.30 uur – 10.30 uur	Directie en opleidingsmanagement J. van der Vleuten (algemeen directeur), C.P. Prumpeler (manager onderwijs), M.A. Bothof (onderwijscoördinator hbo)
10.45 uur – 11.30 uur	Docententeam, studieloopbaanadviseur M. Janssen (supervisor studieloopbaanbegeleiding), H. Ververs (kerndocent), B. van Koeven (docent Rechten), J. Bergmans (afstudeerbegeleider)
11.30 uur – 12.30 uur	Lunch en overleg panel (besloten)
12.30 uur – 12.45 uur	Presentatie online leeromgeving Studentenplaza M. Driessen (projectleider upgrade Studentenplaza 2.0), M.A. Bothof (onderwijscoördinator hbo)
12.45 uur – 13.15 uur	Studenten Gesprek per telefoon met één student
13.30 uur – 14.15 uur	Examencommissie, kwaliteitsmedewerker M. Perriëns (operations manager, ook verantwoordelijk voor kwaliteit), M. Spaans (lid examencommissie), H. Ververs (lid examencommissie), A. Goessen (lid examencommissie), M. Sharp (supervisor examenbureau)
14.30 uur – 15.15 uur	Werkveld E. Molemans (advocaat-partner bij Boontje Advocaten), S. Vergouw (stafadviseur opleidingen Rechtbank Amsterdam), M. Oudriss (advocaat, ARAG)
15.15 uur – 16.15 uur	Overleg panel (besloten)
16.15 uur – 16.30 uur	Korte terugkoppeling door panelvoorzitter aan vertegenwoordigers programma

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

Documenten vooraf door het programma beschikbaar gesteld:

- Informatiedossier toets nieuwe Ad-programma Rechten
- Beroeps- en opleidingsprofiel bachelor Rechten
- Beroeps- en opleidingsprofiel Ad-programma Rechten
- Vergelijking bachelor Rechten en Ad-programma Rechten
- Arbeidsmarktonderzoek
- Schematisch programmaoverzicht van Ad-programma
- Inhoudsbeschrijving Ad-programma (factsheets)
- Onderwijs- en examenregeling
- Overzicht van in te zetten personeel
- Overzicht beroepenveldcommissie
- Handboek studieloopbaanbegeleiding
- Kwaliteitskader hbo opleidingen

Documenten door het programma beschikbaar gesteld tijdens locatiebezoek:

- Klaar voor de groei, SEO-rapport
- Datasheet aanvullend arbeidsmarktonderzoek
- Brochure Ad-programma Rechten
- Studie-informatiegids
- Overzicht in te zetten personeel met curricula vitae
- Overzicht leden beroepenveldcommissie met curricula vitae
- Statuten stichtingsbestuur
- Reglement raad van toezicht
- Organisatiebeschrijving hbo
- Jaarplan hbo 2016
- Uitgangspunten en didactisch concept
- Toetsbeleid
- Notitie internationalisering
- Profiel en reglement beroepenveldcommissie 2015/2016
- Personeelshandboek 2016
- Personeelsbeleid NHA 2015/2016
- Resultaten tevredenheid medewerkers 2016
- Scholingsplan hbo met trainingen rubrics, didactiek in afstandsonderwijs, onderzoekvaardigheden
- Voorzieningenbeleid NHA 2015
- Kwaliteitskader hbo opleidingen met kwartaalrapportages 215 en 2016
- Verslag van werkzaamheden kwaliteitszorg
- Evaluaties beroepenveldcommissie
- Rapportage onderzoek tevredenheid studenten hbo 2015
- Docentenevaluaties
- Studentenpanel
- Notulen hbo overleg
- NHA Opleidingen managementsummary klantenmonitor 2016
- Wekelijkse rapportage huiswerkdocenten
- Beleidsnotitie (praktijkgericht) onderzoek
- Notulen interview

- Onderzoeksvoorstel WO master
- Notulen beroepenveldcommissie
- Notulen examencommissie
- Notulen onderwijscommissie
- Huishoudelijk reglement examencommissie hbo 2016
- Jaarplan examencommissie 2016/2017
- Reglement commissie van beroep
- Handboek examenbureau
- Benoemingsbrief examiner
- Jaarverslag examencommissie 2015/2016
- Handboek studieloopbaanbegeleiding
- Docentenhandleiding
- Handboek kerndocent
- Handleiding onderwijsontwikkeling
- Handleiding toetsconstructie
- Diverse formats (studiewijzer) en beoordelingsformulier
- Studiewijzers eerste en tweede jaar, inclusief studiemateriaal
- Voorbeeld planning contactdagen
- Toetsen en toetsmatrijzen modules eerste jaar en enkele modules tweede jaar

Bijlage 4: Lijst van afkortingen

Ad	Associate-degree
Ba	bachelor
EC	European Credits (studiepunten)
hbo	hoger beroepsonderwijs
Ma	master
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Wo	wetenschappelijk onderwijs

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de uitgebreide toetsing van het nieuwe Associate-degree programma Rechten van Stichting Hogeschool NHA.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
Parkstraat 28
Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG
T 31 70 312 23 00
E info@nvao.net
W www.nvao.net

Aanvraagnummer 004538